

Projektet kvalitetssäkringsarbeten inom Svenska kyrkans huvudsakliga problembild

I ansökan till KAE (kyrkoantikvarisk ersättning) för finansiering av projektet var NKF-S 2021 huvudsaklig problembild:

- 1) Att det ofta är **svårt för församlingarna** att förstå vad som förväntades av dem när det gäller konserveringsarbeten. Det är inte alltid tydligt vad som krävs av dem och hur kvalitén på arbetet ska säkras när en konservator ska utföra arbetet. Vidare kan det vara godtyckligt hur frågorna behandlas hos länsstyrelserna. Länsstyrelserna kan ofta inte vägleda dem i frågorna, då de sällan har tillgång till konservatorskompetens.
- 2) **Att gränsdragning mellan olika professioner och yrken är oklar**; t.ex. mellan konservatorer, kvalificerade hantverkare och/eller konsthistoriker/antikvarier. Inom lagstiftningen och praxis är de olika rollernas kompetenser inte tydliggjorda.
- 3) **Att det för olika professionella som arbetar med kulturarvet inom kyrkan, kan vara oklart vad en konservator gör och vilken särskild kompetens denne besitter.** Okunskap om konservators roll och funktion finns hos projektledare, beställare, arkitekter, och även anställda på länsstyrelsen.
- 4) Att antikvarisk medverkan utförs av antikvarier utan konservatorskompetens under konservatorsarbeten och att **det finns brist på konservatorskompetens hos myndigheter och beställare.** Det gör att inte någon professionell konservator kan bedöma kvalitén på det utförda arbetet, som istället ofta lämnas till den utförande ”konservatorn”/entreprenören, vars kompetens inte alltid är verifierad.
- 5) **Att det saknas regler och professionella krav i Sverige för konservatorsarbeten stödda av lagstiftning och/eller genom certifiering och standarder,** vilket ofta andra yrken som utför arbeten som berör allmänintressen har. Om man jämför med hur länsstyrelsen styr arkeologiska undersökningar blir det extra tydligt att konserveringen lämnas utan kvalitetssäkring.
- 6) Att det kan vara **svårt för konservatorer att få göra undersökningar som krävs innan och efter att arbetet ska utföras.** Det är även svårt att koppla åtgärderna till konserveringsforskningen. Det beror på att det råder brist på sakkunniga experter i Sverige som upprätthåller och utvecklar kunskap inom en rad sakområden inom konserveringen.
- 7) **Att konserveringen i kyrkan inte är anpassad till byggprocessen.** Konservering som utförs under större restaureringar saknar liknande system för besiktning och uppföljning som finns inom byggsektorn.
- 8) **Att det saknas sakkunnig kompetens på länsstyrelser inom konservering,** vilket kan leda till att ärenden bedöms godtyckligt och att inte rätt krav ställs på konservatorsarbetet. Det kan leda till att nödvändiga förundersökningar uteblir och att konserveringsåtgärder inte alltid utförs i enlighet med senaste rön inom forskningen.

- 9) **Att kunskap om konservering inte längre utvecklas och fördjupas i Sverige i den grad som behövs avseende objekt som är skyddade av KML(kulturmiljölagen).** På RAÄs (riksantikvarieämbetet) museiavdelning finns konservatorskompetens, men deras roll är i huvudsak att samordna och möjliggöra andras forskning och att ägna sig åt samlingsförvaltning på museerna. Det utförs ingen systematiskt identifiering av forskningsbehov inom konservering. Däremot bjuder RAÄ in till gästkollegeprojekt där det förekommer projekt kopplande till kyrkan och har nätverk inom flera områden; bland annat Samlingsforum, Färgforum, Heritage Science, samlingsförvaltning, katastrofberedskap och restvärdesräddning. ATA (Antikvarisk tekniska arkivet) är inte längre det samlande arkivet för handlingar som upprättas vid konserveringar inom Svenska kyrkan, vilket orsakar ett avbräck i möjligheten att få nationell överblick och uppföljning inom området.

Utifrån denna grund framförde NKF-S att det finns risk att det personer utan rätt kompetens utför och bedömer konservatorsåtgärder inom Svenska kyrkan. Det fanns med andra ord en risk att lagligt skyddade inventarier och arkitekturbunden konst kan bli felaktigt åtgärdade eller lämnas att förfaras.